

Olsztyn, dnia 26 lipca 2019 r.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**

Artur Chojecki

FK-IV.431.27.2019

**Szanowny Pan
Bartosz Bielawski
Starosta Iławski
ul. Andersa 2a
14-200 Iława**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Starostwie Powiatowym w Iławie, ul. Andersa 2a, 14-200 Iława, NIP: 744-17-74-059, REGON: 510 742 468.

W okresie objętym kontrolą oraz w dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych stanowiska pełnili:

- **Pan Bartosz Bielawski** – Starosta, wybrany na stanowisko w dniu 19 listopada 2018 r. Uchwałą Rady Powiatu Iławskiego Nr I/2/18 z dnia 29 listopada 2018 r., w poprzedniej kadencji funkcję Starosty pełnił Pan Marek Polański.
- **Pan Marek Polański** – wybrany na stanowisko Wicestarosty w dniu 19 listopada 2018 r. Uchwałą Rady Powiatu Iławskiego Nr I/3/18 z dnia 19 listopada 2018 r., w poprzedniej kadencji funkcję Wicestarosty pełnił Pan Stanisław Kastrau.
- **Pani Maria Jaworska** – Naczelnik Wydziału Organizacyjnego, Spraw Obywatelskich, Zdrowia i Bezpieczeństwa, zatrudniona na podstawie umowy o pracę od 1 marca 2000 r. (nadzorująca bezpośrednio pracownika odpowiedzialnego za realizację zadania).

Osobą odpowiedzialną za realizację zadania objętego kontrolą był młodszy referent Wydziału Organizacyjnego, Spraw Obywatelskich, Zdrowia i Bezpieczeństwa, nad którym bezpośredni nadzór sprawował Naczelnik ww. Wydziału.

[akta kontroli str. 52]

Kontrolę przeprowadził pracownik Warmińsko - Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Wydział Finansów i Kontroli, Oddział prowadzenia i koordynacji kontroli:

- **Dorota Kusiewicz-Lauter** – inspektor wojewódzki, legitymacja służbowa nr 2/2015 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu

Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego
Nr FK-VI.0030.569.2019 z dnia 7 czerwca 2019 r.

[akta kontroli str. 47, 49]

Kontrolę rozpoczęto 10 czerwca 2019 r. i zakończono 12 czerwca 2019 r., co zostało odnotowane w Księżce kontroli Starostwa Powiatowego w Iławie pod pozycją 3/2019.

[akta kontroli str. 1,4a]

Przedmiotem kontroli była realizacja przez powiat (w porozumieniu z gminami albo samodzielnie) zadań zleconych z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, w związku z wytycznymi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2019 r. oraz 8 kwietnia 2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019. Kontrolą zostały objęte również punkty, w których jest udzielana nieodpłatna pomoc prawna. Okres objęty kontrolą: od 01.01.2018 r. do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych, tj. do 10 czerwca 2019 r.

[akta kontroli str. 7-46]

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2017 r., poz. 2234), w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2019 poz. 294), zwanej dalej „ustawą”.

Starosta Iławski upoważnił młodszego referenta zatrudnionego w Wydziale Organizacyjnym, Spraw Obywatelskich, Zdrowia i Bezpieczeństwa, a także Naczelnika ww. wydziału do udzielania informacji i wyjaśnień, a także udostępniania dokumentów związanych z niniejszą kontrolą. Ww. pracownicy byli obecni podczas dokonywania oględzin lokali, w których są usytuowane punkty nieodpłatnych porad prawnych.

[akta kontroli str. 50-51]

Na podstawie ustaleń kontroli działalność jednostki kontrolowanej ocenia się **pozytywnie**.

Powyższa ocena wynika z następujących ustaleń i ocen dokonanych w poszczególnych obszarach (zagadnieniach) objętych kontrolą:

1) Organizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, w szczególności:

a) obsada punktów i współpraca z wykonawcami.

Stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy, na każdy powiat przypada liczba punktów odpowiadająca mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy, powiat powierza połowę punktów do powadzenia adwokatom i

radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a połowę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W art. 11 ust. 2 b czytamy, że w przypadku, gdy w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ust. 2, nie wpłynęła żadna oferta, na powierzenie prowadzenia punktu przeznaczonego na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, albo żadna ze złożonych ofert nie spełniała wymogów konkursu w części dotyczącej świadczenia w punkcie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, organizacji pozarządowej powierza się prowadzenie wszystkich punktów z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej.

Na terenie powiatu ławskiego w roku 2019 zostały uruchomione 4 punkty, które zlokalizowano w 5 miejscach, z czego dwa punkty nieodpłatnej pomocy prawnej zlokalizowane w Iławie i Zalewie, 1 punkt zlokalizowany w Lubawie, Suszu i Kisielicach – organizowany przez Zaborskie Towarzystwo Naukowe, 1 punkt nieodpłatnej pomocy prawnej zlokalizowany również w ww. miejscowościach, jednakże prowadzony przez radców prawnych wytypowanych przez samorząd prawniczy w trybie art. 10 ustawy (z uwagi na niepodpisanie umowy z wyłonioną organizacją pozarządową).

Lokalizacja punktów oraz harmonogram pracy zostały określone przez Starostę Ławskiego, m.in. w ogłoszeniu o konkursie, w umowach z adwokatami/radcami prawnymi, w porozumieniu z gminą, w zarządzeniu nr 73/2018 Starosty Powiatu Ławskiego w sprawie wykazu planowanych dyżurów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu ławskiego w 2019 r. (zmienionego Zarządzeniami Nr 90/2018 z dnia 21 grudnia 2018 r. oraz Nr 13/2019 z dnia 16 stycznia 2019 r.) i przedstawiały się następująco:

1) punkt prowadzony przez radców prawnych:

- Starostwo Powiatowe w Iławie, ul. Gen. Wł. Andersa 2a, czynny w:
 - poniedziałek i w piątek w godzinach: 12.00-16.00,
 - wtorek i środę w godzinach: 8.00 - 12.00,
- Urząd Miejski w Zalewie, ul. Częstochowska 8, czynny w:
 - czwartek w godzinach: 9.00-13.00.

2) punkt prowadzony przez adwokatów:

- Starostwo Powiatowe w Iławie przy ul. Gen. Wł. Andersa 2a, czynny w:
 - wtorek i w środę w godzinach: 13.00-17.00,
 - czwartek w piątek w godzinach: 8.00 - 12.00,
- Urząd Miejski w Zalewie, ul. Częstochowska 8, czynny w:
 - poniedziałek w godzinach: 12.00-16.00.

3) Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzony przez organizację pozarządową

(Zaborskie Towarzystwo Naukowe), zlokalizowany w 3 nw. miejscowościach:

- w Lubawie – w budynku Internatu Zespołu Szkół, przy ul. Kupnera 12, czynny we wtorki, środy i czwartki w godzinach: 9.00-13.00,
- w Suszu – w budynku Zespołu Szkół im. I. Kosmowskiej przy ul. Wiejskiej 1, czynny w poniedziałki w godzinach: 13.00-17.00,
- w Kisielicach – w Zespole Szkół Rolniczych przy ul. Daszyńskiego 12 – czynny w piątki w godzinach: 9.00-13.00.

4) Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej, prowadzony przez radców prawnych (w zastępstwie organizacji pozarządowej), zlokalizowany w 3 nw. miejscowościach:

- Lubawie – w budynku Internatu Zespołu Szkół, przy ul. Kupnera 12 czynny w poniedziałki i w piątki w godzinach: 13.00-17.00,
- w Suszu – w budynku Zespołu Szkół im. I. Kosmowskiej przy ul. Wiejskiej 1, czynny w środy i w czwartki w godzinach 9.00-13.00,
- w Kisielicach – w Zespole Szkół Rolniczych przy ul. Daszyńskiego 12, czynny we wtorki w godzinach 13.00-17.00.

W 2019 pomoc świadczona była na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Powiatem a Gminą Zalewo. W Suszu, Kisielicach i Lubawie pomoc świadczona była w budynkach jednostek podległych powiatowi.

[akta kontroli str. 8-10, 62-70, 240-268, 400-403]

W celu powierzenia organizacji pozarządowej prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnych porad obywatelskich Zarząd Powiatu Iławskiego Uchwałą Nr 261/1244/18 z dnia 23 października 2018 r. ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację w 2019 r. zadania publicznego z zakresu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa, w tym na prowadzenie jednego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz jednego punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W tekście ogłoszenia zawarto zapis, że organizacja może złożyć oddzielne oferty na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, gdzie w zakresie każdej z ofert winny być przewidziane zadania z zakresu edukacji prawnej. Zgodnie z art. 11 ustawy, do prowadzenia przez organizacje pozarządowe przewidziano 2 punkty.

Przedmiotowe ogłoszenie zawierało: informacje o rodzaju zadania, wysokości środków publicznych przeznaczonych na jego realizację, zasadach przyznania dotacji, terminach, miejscu i warunkach realizacji zadania, terminie i sposobie składania ofert, trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert oraz terminie dokonania wyboru ofert. Zarząd Powiatu – uwzględniając nowy podział usług wprowadzony ustawą z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1467), zwanej dalej „ustawą nowelizacyjną” – odrębnie określił wymagania dla powierzenia prowadzenia punktu w roku 2019, jakie powinna spełniać organizacja pozarządowa w przypadku udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Ponadto, jako jeden z warunków otwartego konkursu ofert, wskazano na możliwość wydłużenia czasu trwania dyżurów do 5 godzin we wszystkich

punktach na obszarze powiatu iławskiego.

Zgodnie z pkt VII ogłoszenia, procedura rozpatrywania ofert obejmowała: ocenę formalną oraz ocenę merytoryczną złożonych ofert. Jednym z elementów ogłoszenia były również opracowane w formie punktowej kryteria oceny formalnej i merytorycznej ważne ze względu na specyfikę zadania konkursowego. Każdemu wskaźnikowi podlegającemu ocenie przypisano skalę punktów, jaką można otrzymać za tę kategorię. W ogłoszeniu wskazano, w jaki sposób będzie dokonywana ocena ofert z zastosowaniem wybranych kryteriów oraz przypisanych im punktów.

[akta kontroli str. 69-76]

W związku z ogłoszeniem przez Zarząd Powiatu w Iławie otwartego konkursu, wpłynęły 4 oferty na zadanie pt. „Prowadzenie jednego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej” i 3 oferty na zadanie pt. „prowadzenie jednego punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, które zostały złożone przez pięć nw. organizacji, tj.:

- Fundację Togatus Pro Bono – Olsztyn,
- Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego – Kraków,
- Zaborskie Towarzystwo Naukowe – Brusy,
- Fundację „Inicjatywa Kobiet Aktywnych” – Olsztyn,
- Fundację Honeste Vivere – Warszawa.

Organizacje przystępujące do konkursu aplikowały na świadczenie usługi prowadzenia jednego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej wraz z edukacją prawną oraz prowadzenie jednego punktu nieodpłatnych porad obywatelskich wraz z edukacją prawną. Przyczyną odrzucenia niektórych ofert było niespełnianie wymogów formalnych.

[akta kontroli str. 77-131]

Zarząd Powiatu Iławskiego Uchwałami Nr 5/16/2018 i 5/17/2018 z dnia 4 grudnia 2018 r. zlecił nw. organizacjom pozarządowym, tj.

- Zaborskiemu Towarzystwu Naukowemu z siedzibą w Brusach – prowadzenie jednego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej,
- Fundacji Honeste Vivere z siedzibą w Warszawie – prowadzenie jednego punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

[akta kontroli str. 132-189, 190-208, 224-238]

W dniu 28 grudnia 2018 r. podpisano umowę z organizacją pozarządową, tj. Zaborskim Towarzystwem Naukowym na prowadzenie jednego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej. Natomiast, jak wynika z oświadczenia złożonego przez pracownika odpowiedzialnego za realizację zadania, druga organizacja, tj. Fundacja Honeste Vivere na - dzień zawarcia umowy - nie mogła przedłożyć umowy, ani promesy, o której mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2 ustawy, mimo złożenia odmiennego oświadczenia w treści oferty z dnia 15.11.2018 r. Spowodowało to konieczność zastosowania art. 11 ust. 9, a zatem nie zawarcia umowy pomiędzy powiatem

Ławskim a Fundacja Honeste Vivere.

[akta kontroli str. 224-238, 338-340, 389-394]

Starosta Ławski, w następstwie powyższego, uruchomił również procedurę, o której mowa w art. 10 ust. 2 ustawy, tj. w przypadku niezawarcia porozumienia do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok, którego dotyczy to porozumienie, starosta przekazuje dziekanom informacje w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e albo ust. 3. Na podstawie tych informacji dziekan okręgowej rady adwokackiej lub dziekan okręgowej izby radców prawnych wskazuje odpowiednio adwokatów lub radców prawnych, do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

[akta kontroli str. 386-391]

Na podstawie analizy porozumienia z gminą, ogłoszenia o konkursie, umów z radcami/adwokatami oraz wyjaśnień Starosty Ławskiego z dnia 12 czerwca 2019 r., znak: OSO.8130.3.2019 w przedmiocie braku wniosków, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy stwierdza się, że w stosunku do żadnego z punktów nie było potrzeby określenia specjalizacji i wprowadzenia do harmonogramu dyżuru zapisu w zakresie jednego rodzaju usług.

[akta kontroli str. 9, 338]

Starosta Ławski, mając na uwadze zorganizowanie na terenie powiatu ławskiego czterech punktów porad prawnych, zawarł w dniu 20 grudnia 2018 r. umowy z adwokatami, radcami prawnymi oraz z osobami zastępującymi, wyznaczonymi przez Okręgową Radę Adwokacką w Olsztynie i Radę Okręgowej Izby Radców Prawnych w Olsztynie. Na podstawie ww. umów zorganizowano obsługę punktów w powiecie ławskim.

[akta kontroli str. 240-268]

W związku z powyższym należy stwierdzić, że z końcem 2018 r. Starostwo Powiatowe w Ławie, choć nie podpisano umowy z drugą, wyłonioną w drodze otwartego konkursu organizacją, było organizacyjnie przygotowane do obsługi punktu npp. Usługi zostały uruchomiono terminowo, z dniem 2 stycznia 2019 r. Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, cyt. „(...) *Mimo niepodpisania umowy z drugą organizacją pozarządową, tj. Fundacją Honeste Vivere, osoby uprawnione zainteresowane poradą prawną w punktach przeznaczonych dla tej organizacji (Susz, Kisielice, Lubawa), kierowane były na dyżury świadczone również w tych samych lokalizacjach przez Zaborskie Towarzystwo Naukowe. Pomimo napotkanych trudności punkty, w których pomoc prawną miała świadczyć Fundacja Honeste Vivere sprawnie działały od początku roku 2019. Niedostępne godziny dyżurów przewidziane dla „Honeste”, nie stwarzały większych przeszkód w funkcjonowaniu tych punktów, gdyż w czasie tym zapotrzebowanie osób uprawnionych na nieodpłatną pomoc prawną w danych punktach było w pełni pokryte. Zaborskie Towarzystwo Naukowe poradziło sobie z zainteresowanymi bez problemów, a osoby zainteresowane nie oczekiwały na wizytę, były przyjmowane na bieżąco. Pełny zakres dyżurów został uruchomiony natychmiast po podpisaniu umowy z radcami prawnymi wskazanymi przez Okręgową Izbę Radców Prawnych*

t.j 24.01.2019 r. Opóźnienie w uruchomieniu wszystkich godzin dyżurów w punktach przeznaczonych dla organizacji pozarządowej spowodowane było niepodpisaniem umowy z Fundacją *Honeste Vivere*, która pomimo iż w ofercie zadeklarowała posiadanie osób przeszkolonych do prowadzenia poradnictwa obywatelskiego, po wyborze jej oferty, a przed podpisaniem umowy, poinformowała, że z powodu braku osoby przeszkolonej nie rozpocznie świadczenia porad w ustalonym terminie t.j. od 02.01.2019 r. Wskazała, że jest osoba zainteresowana odbyciem szkolenia, a rozpoczęcie świadczenia poradnictwa obywatelskiego mogłoby rozpocząć się za kilka tygodni. Powiat Iławski uznał, że jest to złamanie zasad konkursu, który wskazywał zakres i termin realizacji zadania. Zasada zapewnienia równego dostępu do środków publicznych nie pozwalała na zmianę warunków konkursu. W związku z tym odstąpiono od podpisania umowy i natychmiast podjęto działania przewidziane na tę okoliczność w ustawie”.

[akta kontroli str. 340]

W toku czynności kontrolnych, w przedmiocie prowadzonych przez starostę czynności monitorujących, zadano następujące pytania, tj.:

- w jaki sposób starosta monitorował punktualność dyżurów – mając przy tym na względzie wyniki z pola 7 cz. B Karty pomocy?
- w jaki sposób monitorowano sposób świadczenia usług przez osoby uprawnione zgodnie z ustawą oraz z umową (w tym zastępstwa)?

[akta kontroli str. 93-98]

Pracownik do powyższych pytań odniósł się w ten sposób że, cyt. „Starosta na bieżąco monitoruje punktualność dyżurów poprzez:

- sprawdzanie list obecności w punktach przez pracownika Starostwa oraz pracowników jednostek, w siedzibach których zlokalizowane są punkty;
- codzienny kontakt z osobami świadczącymi porady prawne, również w celu przekazania informacji o osobach zarejestrowanych w danym dniu;
- z analizy ankiet – kart pomocy cz. B, wynika, że zdecydowana większość osób uprawnionych przyjęta została w umówionym terminie (w pkt 7 cz. B karty pomocy zaznaczona odpowiedź „zdecydowanie tak”, brak wskazań, że osoby przyjęte były nieterminowo).

Monitorowanie sposobu świadczenia usług przez osoby uprawnione zgodnie z ustawą oraz umowami, w tym zastępstwa, odbywało się w sposób analogiczny jak wyżej”.

W toku czynności kontrolnych przekazano również przykładowe harmonogramy dyżurów na następny miesiąc, zaproponowane przez adwokatów i radców prawnych świadczących usługi w poszczególnych punktach.

[akta kontroli str. 341, 404-405]

Występując z zapytaniem odnośnie zastępstw chciano w ten sposób wskazać na stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości, a także art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy, który stanowi, że w punktach prowadzonych przez osoby rekomendowane przez samorządy prawnicze, osobą co do zasady zastępującą adwokata lub radcę prawnego jest inny adwokat lub radca prawny Natomiast, zgodnie z ustawą, zastępowanie adwokata lub radcy prawnego przez aplikanta adwokackiego lub aplikanta radcowskiego jest możliwe „w szczególnie uzasadnionych

przypadkach”, zatem jako odstępstwo powinno mieć charakter incydentalny. Nie jest zatem dopuszczalne, ustanowienie aplikanta stałym zastępcą adwokata lub radcy prawnego w tego typu punktach.

Ponadto, jak wynika ze złożonego oświadczenia, w latach 2018-2019 nie wystąpiły przypadki rozwiązania umów z wykonawcami na skutek nieprawidłowości w świadczeniu usług oraz nie doszło do rozwiązania umowy z prawnikiem świadczącym usługi w zakresie npp. Potwierdzeniem powyższego są pozytywne opinie kierowane pod adresem osób świadczących npp, zawarte w Kartach pomocy cz. B.

[akta kontroli str. 340]

b) upowszechnianie usług wśród mieszkańców powiatu:

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy, Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

W latach 2018 i 2019, jak wynika z oświadczenia złożonego przez pracownika odpowiedzialnego za realizację zadania, działania w zakresie upowszechniania wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przejawiały się w ten sposób, że cyt. „(...) Umieszczono informacje na stronie internetowej, w BIP Starostwa Powiatowego w Iławie. Przekazano aktualne informacje do umieszczenia na stronach internetowych gmin powiatu. Informacje otrzymały również powiatowe jednostki organizacyjne. Publikowano również w periodyku „Życie Powiatu” informacje oraz artykuły z zakresu poradnictwa i edukacji prawnej. Przygotowane i rozpowszechnione zostały plakaty, ulotki, broszury informacyjne dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej. Materiały te znalazły się w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej, w powiatowych oraz gminnych jednostkach organizacyjnych. Organizacja realizująca zadanie polegające na prowadzeniu punktów nieodpłatnej pomocy prawnej przygotowała ponadto lekcję multimedialną oraz przeprowadziła warsztaty i szkolenia o tematyce adekwatnej do odbiorców (uczniów szkół, a w 2018 roku również seniorów). W informacjach podawanych do radia dotyczących aktualnej działalności Powiatu również znajdowały się informacje o nieodpłatnej pomocy prawnej. Pracownicy Starostwa informowali również Radnych Powiatowych o działalności punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, zasadach finansowania oraz o grupie osób uprawnionych do korzystania z porad prawnych. Takie informacje przekazane zostały też członkom Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Powiatowej Rady Organizacji Pozarządowych oraz Powiatowej Społecznej Radzie Do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

W działalności promocyjnej uwzględniono potrzeby osób wykluczonych cyfrowo oraz osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, doświadczających trudności w komunikowaniu się, starszych. Zarządzeniem Starosty Powiatu Iławskiego Nr 90/2018 z dnia 21 grudnia 2018 roku wprowadzono dla osób z niepełnosprawnością ruchową oraz doświadczających trudności w komunikowaniu się możliwość uzyskania porady prawnej poza punktem lub za pośrednictwem elektronicznych środków komunikacji. Dotychczas jedna osoba skorzystała z takiej możliwości. W każdym punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej jest możliwość

udzielenia porady prawnej osobie niepełnosprawnej. Cztery lokale dostępne są dla osób niepełnosprawnych (podjazdy). W Kisielicach istnieje możliwość udzielenia porady w pomieszczeniu innym niż przeznaczone na punkt, dostępnym dla osoby niepełnosprawnej. Stosowne informacje zostały upublicznione”.

Powyższe działania zostały potwierdzone w toku czynności kontrolnych stosownymi dowodami, które dołączono do akt kontroli.

[akta kontroli str. 300-301, 348-386]

Analiza cz. B kart pomocy pozwala stwierdzić, że osoby zainteresowane skorzystaniem z porad prawnych, informacje o działalności punktów pozyskiwały głównie od innych klientów, przez Internet, z zamieszczonych plakatów, z ulotek, broszur, z telewizji oraz w inny sposób nie wskazany w przedmiotowej karcie.

[akta kontroli str. 273-274, 470, 279-296]

Mając powyższe działania na uwadze, należy stwierdzić, że Starosta Hławski w przedmiocie upowszechniania i promocji systemu, wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 9 ust. 4 ustawy. Promując nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie nie ograniczano się jedynie do zamieszczania informacji na stronach internetowych, ale podejmowano innego rodzaju inicjatywy, w tym w ramach współpracy z lokalną prasą, radiem czy telewizją, szkołami, itp. Powyższe działania wpisują się w pełni w katalog zaleceń Najwyższej Izby Kontroli oraz Ministerstwa Sprawiedliwości, które to instytucje wskazują na konieczność wzmocnienia działań mających na celu informowanie szerokiego kręgu osób o możliwości uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym z wykorzystaniem innych niż Internet środków przekazu, jako skuteczne wskazuje się tu na audycje w mediach lokalnych, szeroko dystrybuowane poradniki, ulotki, plakaty, spotkania z młodzieżą czy też seniorami.

W powyższym obszarze badaniem objęto również podnoszenie świadomości służb publicznych o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej, poprzez podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Powyższe umotywowane zostało stanowiskiem Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wyrażonym w piśmie z dnia 27.02.2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019 skierowanym do Wojewodów, gdzie wskazano, iż *„(...) istotne jest podnoszenie świadomości samych służb publicznych o systemie. Odnotowano bowiem przypadki, w których wiedzy o możliwości skorzystania z darmowych porad prawnych nie posiadali pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej. Dlatego też zasadne jest podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie usług i katalogu osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej zarówno wśród pracowników, m.in. gminnych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, jak i przedstawicieli innych służb. Szczególnie istotne jest promowanie wiedzy wśród podmiotów świadczących nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne innego typu, wskazanych na liście, o której mowa w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy, o których należy poinformować osobę uprawnioną w przypadkach wskazanych w art. 5 ust. 4 ustawy, tj. gdy problem nie może być w całości lub części rozwiązany w drodze porady prawnika lub doradcy obywatelskiego (...).”*

Kontrola wykazała, że Starosta podjął działania mające na celu podniesienie świadomości pracowników o systemie, w tym o rozszerzonym od 1 stycznia 2019 r. katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa poprzez:

- Informowanie pracowników Starostwa Powiatowego w Iławie, Radnych Powiatowych, pracowników powiatowych jednostek organizacyjnych w tym PCPR, DPS-ów;
- Przekazanie informacji gminom z terenu powiatu iławskiego z przeznaczeniem do dalszego rozpowszechnienia, w tym MOPS-om, GOPS – om.

[akta kontroli str. 300-301, 324-334]

Podjęcie działań przez starostów w powyższym zakresie wpłynie pozytywnie na jakość udzielonej pomocy osobom, które zgłoszą się do instytucji publicznej po poradę, bowiem - jak zaznaczył Minister Sprawiedliwości - w momencie posiadania przez służby publiczne wiedzy nt. systemu nieodpłatnej pomocy prawnej możliwe będzie umiejętne przekierowywanie obywateli z innych systemów wsparcia, a uzyskana w ten sposób pomoc będzie miała charakter interdyscyplinarny.

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępną dla mieszkańców powiatu, która obejmuje w szczególności:

- 1) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne (art. 8a ust.1 pkt 1 ustawy);
- 2) nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów wraz z ich specjalizacją, o ile została określona (art. 8a ust.1 pkt.2 ustawy).

W myśl art. 8a ust. 2 ustawy lista, o której mowa w ust. 1, zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostek publicznych, jednostek niepublicznych działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego działających na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów, obejmujące informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

Przykładowy wzór listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa został opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości i zamieszczony na stronie internetowej dedykowanej systemowi nieodpłatnej pomocy prawnej (<https://darmowapomoc.prawna.ms.gov.pl/>).

W powyższym obszarze ustalono, iż Starostwo Powiatowe w Iławie wywiązało się z obowiązku, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy i opracowało listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców powiatu Iławskiego. Przedmiotowa lista zawiera

wykaz jednostek świadczących poradnictwo: rodzinne, psychologicznego, pedagogiczne, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, z zakresu praw konsumentów, zdrowotne. Dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa zostały uporządkowane według tematyki poradnictwa, jak nakazuje ust. 2 ww. artykułu ustawy.

[akta kontroli str. 273-278]

Stwierdzono, że na dzień kontroli, tj. 10 czerwca 2019 r., zgodnie z art. 8a ust. 4 pkt 3 ustawy, przedmiotowa lista była umieszczona na stronie BIP Starostwa Powiatowego w Iławie i urzędów gmin na obszarze powiatu iławskiego, w siedzibie urzędu i w każdym punkcie, w którym są udzielane NPP, a także w trzech gablotach informacyjnych należących do Starostwa Powiatowego w Iławie na terenie powiatu iławskiego. W dniu 25.01.2019 roku przedmiotowa lista została opublikowana w periodyku „Życie Powiatu Iławskiego”.

[akta kontroli str. 271-296, 350]

Jak wynika ze złożonego oświadczenia, popartego stosownymi dowodami, Starosta na bieżąco monitoruje aktualność informacji zamieszczanych na stronach internetowych gmin. Kieruje do gmin pisma z prośbą o aktualizację danych o nieodpłatnej pomocy prawnej na stronach internetowych gmin powiatu iławskiego. Wszystkie gminy ustosunkowały się do wskazań. Umieściły na stronach również listę, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy.

[akta kontroli str. 307-310]

Zgodnie z art. 8 ust. 4 i 5 ustawy, uruchomiony został numer telefonu służący do zgłoszeń na wizyty (89 649 08 48). Jest to numer przeznaczony jedynie do obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Zgłoszenia przyjmuje pracownik Starostwa Powiatowego w Iławie. Numer został podany do publicznej wiadomości w sposób opisany w pkt 1 i 2. Udzielanie porad odbywa się po wcześniejszym umówieniu wizyty zgodnie z rejestrem prowadzonym przez pracownika przyjmującego zgłoszenia telefoniczne i mailowe.

[akta kontroli str. 273, 289, 303-305, 351]

Numer telefonu wraz z informacjami nt. zapisów, został wskazany w zarządzeniu nr 90/2018 Starosty Powiatu Iławskiego z dnia 21 grudnia 2018 r., gdzie uwzględniono zapis, że udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w punkcie działającym na terenie powiatu iławskiego odbywa się według kolejności zgłoszeń przyjmowanych telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej. Podano również dni i godziny, w których przyjmowane są telefoniczne zgłoszenia na wizyty.

Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, osoby zainteresowane poradą prawną rejestrowane są zgodnie z deklaracjami do punktów, w których chcą uzyskać poradę. Nie ma potrzeby wskazywania osobom punktu, w którym uzyskają poradę, ponieważ wszystkie punkty są na bieżąco dostępne (w żadnym nie ma szczególnie dużego obłożenia).

Starosta umożliwił zapisy na wizyty za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej pod adresem mail kamila.szysler@powiat-ilawski.pl, który został podany do publicznej wiadomości w sposób opisany w pkt 1 i 2. Odnotowano kilka zgłoszeń mailowych.

c) organizowanie wizyt dla mieszkańców o różnych potrzebach:

Zgodnie z art. 8 ust. 8 ustawy, osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie o języku migowym i innych środkach komunikowania się, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z wyłączeniem nieodpłatnej mediacji, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia, osobom o którym mowa powyżej nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie może być świadczone:

- w miejscu zamieszkania;
- poza punktem w miejscu wyposażonym w urządzenia ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się;
- poza punktem, w miejscu w którym zapewnia się możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, że w okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek świadczenia usług dla osoby niepełnosprawnej poza punktem za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Potrzeba udzielenia porady prawnej dla ww. osoby została zapisana w rejestrze prowadzonym przez pracownika przyjmującego zgłoszenia telefoniczne. Osoba uprawniona podała numer kontaktowy i w możliwie najbliższym czasie adwokat oddzwonił, udzielając porady prawnej przez telefon.

[akta kontroli str. 304, 409]

Ustalono, że zagadnienia dotyczące świadczenia usług osobom niepełnosprawnym ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, znalazły swoje odzwierciedlenie w dokumentach, m.in. w:

- w zarządzeniu nr 73/2018 Starosty Powiatu Iławskiego w sprawie wykazu planowanych dyżurów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu iławskiego w 2019 r. (zmienionego Zarządzeniami Nr 90/2018 z dnia 21 grudnia 2018 r. oraz Nr 13/2019 z 16 stycznia 2019 r., gdzie poinformowano, że kobiecie, która jest w ciąży, udzielanie nieodpłatnych porad prawnych odbywa się poza kolejnością. Natomiast osoby ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1824) może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość
- umowach na świadczenie NPP zawartych z adwokatami i radcami prawnymi, w brzmieniu, cyt.: „osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie

- mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1824), może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość – koszty ewentualnego dojazdu w celu udzielenia pomocy poza punktem będą obciążać adwokata/radcę prawnego,
- w ofertach złożonych przez organizacje pozarządowe,
 - kartach informacyjnych poradnictwa.

[akta kontroli str. 66-67, 190-208, 240-268,]

Mając na uwadze postanowienie art. 9 ust. 1 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się, który stanowi że organ administracji publicznej jest zobowiązany do udostępnienia usługi pozwalającej na komunikowaniu się, w tym wypadku również na zapisanie się na wizytę, zwrócono się z zapytaniem, czy Starostwo udostępniło osobom z trudnościami w komunikowaniu się zapisy w innych formach niż telefon.

Jak wynika z wyjaśnień Starosty Iławskiego urząd umożliwił zapisy na wizyty za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy pod adresem: e-mail kamila.szysler@powiat-ilawski.pl.

[akta kontroli str. 338-339]

d) dostępność dyżurów dla mieszkańców pod względem czasu i miejsca;

Na podstawie przeprowadzonej analizy dyżurów stwierdza się, że nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana w punktach w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, tj. zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy. Godziny dyżurów w poszczególnych punktach przedstawiały się następująco:

1. punkt prowadzony przez radców prawnych
 - Starostwo Powiatowe w Iławie, ul. Gen. Wł. Andersa 2a, czynny w:
 - poniedziałek i w piątek w godzinach: 12.00-16.00,
 - wtorek i środę w godzinach: 8.00- 12.00,
 - Urząd Miejski w Zalewie, ul. Częstochowska 8, czynny w:
 - czwartek w godzinach: 9.00-13.00
2. punkt prowadzony przez adwokatów
 - Starostwo Powiatowe w Iławie przy ul. Gen. Wł. Andersa 2a, czynny w:
 - wtorek i w środę w godzinach: 13.00-17.00,
 - czwartek i w piątek w godzinach: 8.00 - 12.00,
 - Urząd Miejski w Zalewie, ul. Częstochowska 8, czynny w:
 - poniedziałek w godzinach: 12.00-16.00.
3. Punkt prowadzony przez organizację pozarządową – Zaborskie Towarzystwo Naukowe
 - w Lubawie – w budynku Internatu Zespołu Szkół przy ul. Kupnera 12, we wtorki, środy i czwartki w godzinach: 9.00-13.00,
 - w Suszu – w budynku Zespołu Szkół im. I. Kosmowskiej przy ul. Wiejskiej 1 w poniedziałki w godzinach: 13.00-17.00
 - w Kisielicach – w Zespole Szkół Rolniczych przy ul. Daszyńskiego 12 – w piątki w godzinach: 9.00-13.00

4. Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej zlokalizowany w Lubawie, Suszu, Kisielicach, prowadzony przez radców prawnych (w zastępstwie organizacji pozarządowej)
- Lubawie – w budynku Internatu Zespołu Szkół przy ul. Kupnera 12 w poniedziałki i w piątki w godzinach: 13.00-17.00
 - w Suszu – w budynku Zespołu Szkół im. I. Kosmowskiej przy ul. Wiejskiej 1 w środy i w czwartki w godzinach: 9.00-13.00
 - w Kisielicach – w Zespole Szkół Rolniczych przy ul. Daszyńskiego 12 – we wtorki w godzinach: 13.00-17.00.

[akta kontroli str. 8-9]

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że sposób organizacji dyżurów w punkcie npp zapewniał dostęp do pomocy w przedziałach czasowych, zarówno przed jak i po południu, tj. pomiędzy godziną 8.00 a 17.00., dodatkowo biorąc pod uwagę zapotrzebowanie mieszkańców, punkty zostały zlokalizowane w 5 różnych miejscach, aby zapewnić mieszkańcom lepszy i szybszy dostęp do świadczonych usług. Takie działanie daje możliwość jeszcze szerszego wykorzystania formuły tzw. „punktów mobilnych” i przybliżenia usług do mieszkańców gmin, w których jest takie zapotrzebowanie. Podstawę ku temu daje nowy przepis ustawy, który podkreśla dobrą praktykę powiatów, zachęcając do tworzenia większej liczby punktów blisko mieszkańców - art. 8 ust. 10, w brzmieniu: „punkt może być usytuowany w jednym albo większej liczbie lokali, do którego tytuł prawny posiada powiat lub gmina (...)”.

Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, ilość godzin dyżurów w poszczególnych punktach na obszarze powiatu ustalono w oparciu o informacje uzyskane z gmin oraz na podstawie analizy kart pomocy. Również dni i pory dyżurów dostosowano tak, aby umożliwić korzystanie wszystkim zainteresowanym w dogodny sposób, uwzględniając lokalne zwyczaje (np. dni targowe). Biorąc pod uwagę powyższe, największą liczbę godzin dyżurów ustalono w punktach zlokalizowanych w siedzibie Starostwa Powiatowego w Iławie, ponieważ większość mieszkańców powiatu korzysta z nieodpłatnej pomocy prawnej w związku z załatwianiem spraw w innych instytucjach mających siedzibę w Iławie (Urząd Miasta Iława, Urząd Gminy Iława, MOPS, GOPS, PCPR, Sąd, Prokuratura, Policja, Szpital, Kancelarie Prawne itp.). W Starostwie urzęduje również Powiatowy Rzecznik Praw Konsumenta, do którego mogą być kierowane osoby uprawnione, i który kieruje na nieodpłatne porady osoby, których sprawy wykraczają poza zakres jego kompetencji.

Podjmując decyzję o usytuowaniu punktów w wyznaczonych lokalach, przede wszystkim kierowano się zasadą jak najlepszej dostępności, w tym możliwościami połączeń komunikacyjnych. Stąd lokalizacja punktów w miejscowościach, będących siedzibami gmin Powiatu Iławskiego, które są najlepiej skomunikowane z pozostałymi miejscowościami gminy, ale i z siedzibą Powiatu oraz siedzibami powiatowych instytucji.

[akta kontroli str. 341]

W 2018 roku, jak również w bieżącym roku, liczba uprawnionych, którym miała być udzielona nieodpłatna pomoc prawna umożliwiała sprawne umawianie terminów wizyt

w punktach na obszarze powiatu iławskiego, przez co nie było konieczności wydłużenia czasu trwania dyżuru w żadnym punkcie. Maksymalny czas oczekiwania na wizytę wynosił nie dłużej niż 2 dni, a sprawy pilne i terminowe, w miarę możliwości, obsługiwane były „od ręki”. Starosta analizował zapotrzebowanie mieszkańców na poszczególne usługi na podstawie rozmów z pracownikami urzędów, szkół, w których porady były udzielane, również kierując się oceną radców i adwokatów udzielających porad poprzez złożone przez nich karty pracy.

[akta kontroli str. 338-339]

Kontrola wykazała, że wszystkie punkty (4), w których była świadczona nieodpłatna pomoc prawna na terenie powiatu iławskiego zostały usytuowane w lokalach, do których tytuł prawny – w ramach własnych zasobów - posiada odpowiednio powiat (dot. budynku Starostwa oraz jednostek podległych) oraz gmina (dot. budynku Urzędu Gminy w Zalewie).

W Powiecie Iławskim działają 4 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej w pięciu lokalizacjach. Ma to na celu zwiększenie dostępności świadczeń dla osób uprawnionych w każdej gminie powiatu. Punkty znajdują się w dogodnych lokalizacjach, dostosowanych również dla osób niepełnosprawnych, z dogodnym dostępem połączeń komunikacyjnych. Dyżury pełnione są zarówno w godzinach porannych jak i popołudniowych.

Na pytanie z Karty Pomocy cz. B: Czy lokal, w którym zorganizowany jest punkt jest dogodnie położony? osoby uprawnione, biorąc pod uwagę statystykę za miesiąc styczeń – kwiecień 2019 r. odpowiedzieli następująco: 206 osób - zdecydowanie tak, 38 osób – raczej tak. Nie było odpowiedzi negatywnych.

Zgodnie z deklaracjami osób zainteresowanych poradą prawną rejestrowane są one do punktów, w których chcą uzyskać poradę. Jak oświadczone w toku trwania czynności kontrolnych - nie ma potrzeby wskazywania osobom punktu, w którym uzyskają poradę, ponieważ wszystkie punkty są na bieżąco dostępne (w żadnym nie ma szczególnie dużego obłożenia).

[akta kontroli str. 340-341, 400-403, 446-471]

Podczas czynności kontrolnych dokonano również weryfikacji liczby udzielonych porad w dwóch porównywalnych okresach, tj. styczeń – kwiecień 2018 i 2019 r.

Liczba udzielonych porad w punktach usytuowanych na terenie powiatu iławskiego, tj.:

- a) Styczeń – kwiecień 2018 r. - **435** porad (w 2018 r. – 1007 porad, z tego w punktach prowadzonych przez organizację pozarządową - 397), w tym:
 - w Starostwie Powiatowym w Iławie – 238,
 - w Urzędzie Gminy w Zalewie – 32,
 - w Lubawie – w budynku Internatu Zespołu Szkół przy ul. Kupnera 12 – 106,
 - w Suszu – w budynku Zespołu Szkół im. I. Kosmowskiej przy ul. Wiejskiej 1 – 29,
 - w Kisielicach – w Zespole Szkół Rolniczych przy ul. Daszyńskiego 12 – 30.
- b) Styczeń - kwiecień 2019 r. **563** porady, w tym:
 - w Starostwie Powiatowym w Iławie – 327,
 - w Urzędzie Gminy w Zalewie – 47,
 - w Lubawie – w budynku Internatu Zespołu Szkół przy ul. Kupnera 12 – 73,

- w Suszu – w budynku Zespołu Szkół im. I. Kosmowskiej przy ul. Wiejskiej 1 – 78,
 - w Kisielicach – w Zespole Szkół Rolniczych przy ul. Daszyńskiego 12 – 38.
- [akta kontroli str. 270, 446-471]*

Podsumowując liczbę udzielonych porad - w porównywalnym na dzień kontroli okresie, tj. styczeń – kwiecień roku 2018 i 2019 - należy stwierdzić, że liczba udzielonych porad w roku 2019 znacznie wzrosła względem roku 2018 r., tj. z 435 do 563. Wzrost udzielonych porad nastąpił nie tylko w Iławie, ale również i w Zalewie, Suszu czy Kisielicach. Spadek odnotowano jedynie w Lubawie (ze 106 do 73 porad). Do wzrostu zainteresowania mieszkańców powiatu świadczonymi usługami mogła przyczynić się rozpowszechniona na szeroką skalę działalność promocyjna Starosty Iławskiego, o czym mowa we wcześniejszej części dokumentu.

[akta kontroli str. 62-67, 83-97, 187-200, 245-254]

e) wyposażenie lokalu;

W celu sprawdzenia lokali, w których jest prowadzona nieodpłatna pomoc prawna, 12 czerwca 2019 r., kontroler W-M Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w obecności młodszego referenta Wydziału Organizacyjnego, Spraw Obywatelskich, Zdrowia i Bezpieczeństwa oraz Naczelnika ww. Wydziału, dokonał oględzin losowo wybranych lokali z terenu powiatu iławskiego, w których usytuowane zostały punkty udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, tj.:

1. punkt usytuowany w budynku Starostwa Powiatowego w Iławie,
2. punkt mobilny zlokalizowany w budynku Internatu ZS w Lubawie.

Stwierdzono, że ww. lokale dysponowały odrębnym pomieszczeniem przeznaczonym do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i zostały oznakowane we właściwy sposób. Posiadały dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej, a także do Internetu. Zostały wyposażone w komputer z wymaganym oprogramowaniem umożliwiającym edycję tekstu, przesyłanie i odbieranie danych oraz porozumiewanie się na odległość środkami komunikacji elektronicznej, a także w drukarkę i urządzenie pozwalające na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej. Zapewniono również dostęp do internetowego systemu informacji prawnej. Ponadto stwierdzono, iż wyposażenie lokali zapewniało bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, uniemożliwiające dostęp do nich osobom nieupoważnionym (szafka zamykane na klucz) oraz umożliwiało zachowanie dyskrecji przy uzyskiwaniu pomocy przez osoby uprawnione.

[akta kontroli str. 472-478]

f) wyposażenie poczekalni punktu;

Oględziny wykazały, że ww. lokale dysponowały miejscem przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W poczekalniach udostępniono: listę jednostek nieodpłatnego

poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy; karty nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnej mediacji oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także informacje o zasadach i zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz osobach uprawnionych do ich otrzymywania. Ponadto w poczekalni wywieszono informacje nt. przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym nieodpłatnie poradnictwie obywatelskim oraz umieszczono urnę na część B kart pomocy.

[akta kontroli str. 472-478]

g) dokumentacja i sprawozdawczość:

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy, każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentuje się w karcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W myśl ust. 3 ww. artykułu ustawy, część A karty pomocy wraz z oświadczeniem, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy, adwokaci i radcy prawni przekazują staroście do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z kartą pomocy. Karta ta może zostać przekazana drogą elektroniczną.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, iż informacja zwrotna o prawidłowości wypełnienia części A kart pomocy jest przekazywana Staroście Iławskiemu w terminie wskazanym w art. 7 ust. 3 ustawy, tj. do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego.

Ponadto stwierdzono, że starosta w wymagany ustawą terminie przekazuje wojewodzie kwartalne sprawozdania o wykonywaniu zadań, o których mowa w art. 7 ust. 3 ustawy.

[akta kontroli str. 341]

Jak wynika z oświadczenia złożonego przez pracownika odpowiedzialnego za realizację zadania Starosta korzysta z opinii o jakości obsługi w poszczególnych punktach, co przejawia się w tym, że:

- co najmniej raz w miesiącu cz. B Kart pomocy są odbierane z punktów i analizowane pod kątem usprawnień;
- uwzględnia się tylko karty oznakowane pieczęcią Wydziału Organizacyjnego, Spraw Obywatelskich, Zdrowia i Bezpieczeństwa Starostwa Powiatowego w Iławie;
- z reguły osoby uprawnione wypełniające kartę pomocy cz. B nie udostępniają nr telefonu
- raz w miesiącu informacje z cz. B Kart pomocy są przekazywane organizacji pozarządowej i samorządom prawniczym.

[akta kontroli str. 342]

h) rozliczenie wykorzystania dotacji (kwota przyznanej dotacji, wykonanie, niewykorzystanie kwoty dotacji, zwrot, oświadczenie starosty o wykorzystaniu dotacji zgodnie z przeznaczeniem).

W 2018 r. Starostwo Powiatowe w Iławie otrzymało w ramach rozdziału 75515 § 2110 – Nieodpłatna pomoc prawna dotację celową w łącznej wysokości 250 416,00 zł., w tym:

- a) na wynagrodzenia z tytułu umów, o których mowa w art. 6 ustawy – 121.451,52 zł;
- b) na rzecz organizacji pozarządowej – 121 452,00 zł;

- c) na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadania – 7.512,48 zł.

Ustalono, że na dzień 31 grudnia 2018 r. przedmiotową dotację wydatkowano w łącznej kwocie 247.939,89 zł, w tym:

- a) na wynagrodzenia z tytułu umów, o których mowa w art. 6 ustawy – 120.357,56 zł;
- b) na rzecz organizacji pozarządowej – 121.452,00 zł;
- c) na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadania – 6.130,33 zł.

Oświadczono, że dotacja przekazana w ramach rozdziału 75515§2110 została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, rozliczona, a w części niewykorzystanej, tj. w kwocie 2.476,11 zł zwrócona na rachunek Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

[akta kontroli str. 471]

Do działalności jednostki kontrolowanej w powyższym zakresie nie wnosi się uwag, a zagadnienie ocenia się pozytywnie.

2) Jakość usług i obsługi, w szczególności:

a) dbałość o merytoryczną jakość usług

Na dzień rozpoczęcia kontroli niemożliwym było dokonanie oceny wykorzystania przez powiat ocen porad obywatelskich wykonanych przez wojewodę z uwagi na fakt, że nieodpłatne porady obywatelskie nie były świadczone, a po drugie, jak zaznaczyło Ministerstwo Sprawiedliwości, zastosowanie tego instrumentu będzie możliwe po zamówieniu przez wojewodę recenzji, wydaniu na tej podstawie ocen porad obywatelskich oraz przekazaniu ich staroście celem wykorzystania w sprawowanej kontroli nad działalnością organizacji pozarządowych świadczących nieodpłatne porady obywatelskie.

W zakresie współpracy z samorządami prawniczymi dokonano następujących ustaleń: Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, Powiat Iławski zawarł z Okręgową Radą Adwokacką w Olsztynie i Radą Okręgową Izby Radców Prawnych w Olsztynie odpowiednio w dniu 29 października 2018 r. i 30 października 2018 r. porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze tego powiatu. Na podstawie ww. porozumień samorząd prawniczy został zobowiązany do przedłożenia powiatowi imiennych wykazów adwokatów, radców prawnych oraz ich zastępców, którzy będą udzielali nieodpłatnej pomocy prawnej we wskazanych punktach. ORA i OIRP wywiązały się z postanowień w ww. zakresie i przedłożyły stosowne wykazy.

W związku z niepodpisaniem umowy z drugą organizacją pozarządową, wyłonioną w drodze otwartego konkursu, wystąpiono pismem z dnia 31.12.2018 r., znak: OSO.8131.14.2018, stosownie do wymogu art. 10 ust. 2 ustawy, do Okręgową Izby Radców Prawnych z prośbą o imienne wskazanie radcy prawnego oraz jego zastępcy do obsługi jednego punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub nieodpłatnej pomocy prawnej, o ile nie znajdują

się osoby posiadające wymagane kwalifikacje (ukończone szkolenie), zlokalizowanego na terenie powiatu ławskiego w 3 miejscowościach, tj w:

- Lubawie – w budynku Internatu Zespołu Szkół przy ul. Kupnera 12 – w poniedziałki i piątki w godzinach: 13.00 - 17.00,
- Suszu – w budynku Zespołu Szkół im. I. Kosmowskiej przy ul. Wiejskiej 1 – w środy i czwartki w godzinach: 9.00-13.00,
- Kisielicach – w Zespole Szkół Rolniczych przy ul. Daszyńskiego 12 – we wtorki w godzinach: 13.00-17.00.

Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Olsztynie, pismem z dnia 08.01.2019 r., l.dz.209/2019 wyznaczył 3 radców prawnych oraz ich zastępców do obsługi punktu nieodpłatnej pomocy prawnej.

[akta kontroli str. 386-397]

Zgodnie z § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia starosta co najmniej (tj. minimum, najmniej, nie mniej niż) raz w miesiącu (tj. miesięcznie, co miesiąc, w każdym miesiącu danego roku) przekazuje dziekanom właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej. Analiza przedłożonej dokumentacji pozwoliła stwierdzić, że Starosta wywiązał się w ww. obowiązku.

Jako dowód przedłożono przykładowe zestawienia opinii osób uprawnionych, które w wymaganym ustawą terminie zostały przekazane dziekanom samorządów prawniczych.

Wszystkie złożone opinie zawarte w cz. B kart pomocy wyrażały pozytywną ocenę o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej przez adwokatów i radców prawnych.

Dziekani właściwych rad po otrzymaniu części B kart pomocy nie dokonali zmian osób świadczących usługi w punktach npp.

Ponadto w powyższym obszarze kontrola wykazała, iż części B kart pomocy zostały opatrzone pieczęcią Starostwa Powiatowego w Ławie. Karty zostały wyłożone przy urnie, celem zapewnienia możliwości złożenia opinii przez osobę korzystającą z usług.

[akta kontroli str. 415-422]

b) korzystanie z opinii o jakości usług:

Nowelizacja ustawy wprowadza tzw. ankiety satysfakcji klientów. Każdy uprawniony korzystający z porady na koniec wizyty może wypełnić anonimową ankietę, w której przekazać swoją opinię o usłudze (art. 7 ust. 1 zdanie drugie ustawy). Uprawniony może również późniejszym terminie zgłosić uwagi bezpośrednio do odpowiedniego starosty. Stosownie do art. 7 ust. 3 kartę pomocy, z wyjątkiem części obejmującej opinię osoby uprawnionej o udzielonej pomocy, oraz oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2, adwokat lub radca prawny przekazują staroście do dziesiątego dnia następnego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z kartą pomocy.

Starosta Ławski w piśmie z dnia 12.06.2019 r. poinformował, że „Karty pomocy (Cz. A) oraz oświadczenia, o których mowa w art. 4 ust. 3 ustawy, adwokaci i radcowie przekazują do dziesiątego dnia następnego miesiąca kalendarzowego, tj. w terminie wskazanym w art. 7 ust.3 ustawy”.

[akta kontroli str. 342]

Z udzielonych wyjaśnień Starosty Iławskiego wynika, również iż *Karty pomocy – cz. B* odbierane są z punktów na koniec każdego miesiąca i analizowane pod kątem usprawnień. Do analizy uwzględnia się karty odebrane i wyjęte z urn w poszczególnych punktach uwzględnia się tylko karty oznakowane pieczęcią Wydziału Organizacyjnego, Spraw Obywatelskich, Zdrowia i Bezpieczeństwa Starostwa Powiatowego w Iławie. Z reguły osoby uprawnione wypełniające kartę pomocy cz. B nie udostępniają nr telefonu, raz w miesiącu informacje z cz. B Kart pomocy są przekazywane organizacji pozarządowej i samorządom prawniczym.

[akta kontroli str. 342]

W tym miejscu należy mieć na uwadze, że ustawodawca w § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia wskazał, iż starosta co najmniej (tj. minimum, najmniej, nie mniej niż) raz w miesiącu (tj. miesięcznie, co miesiąc, w każdym miesiącu danego roku) właściwej organizacji pozarządowej zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej. Na dowód wywiązania się z powyższego obowiązku przedłożono przykładowe zestawienia opinii osób uprawnionych, które w wymaganym ustawą terminie zostały przekazane organizacji pozarządowej, tj. Zaborskiego Towarzystwa Naukowego (analogicznie jak w przypadku samorządów prawniczych).

Wszystkie złożone opinie zawarte w cz. B kart pomocy wyrażały pozytywną ocenę o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej przez adwokatów i radców prawnych.

c) integracja usług z innymi formami darmowego poradnictwa:

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy Starosta Iławski sporządził listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o czym szczegółowo w pkt 1 lit. b niniejszego dokumentu.

Z udzielonych informacji wynika, że w okresie styczeń – kwiecień 2019 przypadek „przekierowania” osoby uprawnionej miał miejsce jeden raz, dotyczyło to kategorii – poradnictwo rodzinne.

Ww. zapis został również zawarty w ofercie organizacji pozarządowej - Zaborskie Towarzystwo Naukowe w brzmieniu, cyt.: „w przypadku stwierdzenia, że przedstawiony przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo części poprzez udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności stwierdzenia, że problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego, adwokat lub radca prawny będą informowali osobę uprawnioną o możliwości uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa, wskazanych na liście sporządzonej przez Starostę”.

Starosta Iławski udostępnił wykonawcom przedmiotową listę w celu wykorzystania jej przy realizacji postanowień ww. artykułu ustawy.

[akta kontroli str. 192, 339]

d) dotatkowe wsparcie osób uprawnionych.

Zgodnie z art. 11 ust. 6b organizacja pozarządowa w ramach oferty może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom uprawnionym

mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych.

Powiat nie uwzględnił w warunkach konkursu, mającego na celu wyłonienie organizacji, realizacji tzw. asysty poradniczej, dedykowanej osobom, które potrzebują wsparcia w wykonaniu zaleceń wynikających z otrzymanej porady, gdyż ma ona charakter fakultatywny i będzie oferowana w miarę możliwości. Również organizacje składające oferty w konkursie nie deklarowały takiego wsparcia z własnej inicjatywy.

W okresie objętym kontrolą nie była również świadczona mediacja (zadanie fakultatywne). Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, organizacja świadcząca usługi w 2019 r. zadeklarowała gotowość świadczenia mediacji w każdym przypadku, gdy zgłoszą się osoby zainteresowane.

[akta kontroli str. 150]

Do działalności jednostki kontrolowanej w powyższym zakresie nie wnosi się uwag, a zagadnienie ocenia się pozytywnie.

3) Działalność kontrolna starosty, prowadzona na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy

Starosta sprawuje bieżącą kontrolę nad wykonywaniem zadań przez organizację, której zleca prowadzenie punktu na terenie danego powiatu. Zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy, odbywa się ona na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Na podstawie art. 17 ww. ustawy, organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego, może dokonywać kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności w zakresie:

- stopnia realizacji zadania,
- efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania,
- prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania,
- prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem.

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Sprawiedliwości, tego typu kontrola ma dotyczyć wykonania umowy, a zatem powinna odbywać się przynajmniej raz w roku.

Analiza umowy zawartej z organizacją pozarządową w dniu 22 grudnia 2017 r., tj. Zaborskim Towarzystwem Naukowym wykazała, że w §14 pkt 1-6, zawarto zapis, zgodnie z którym Starosta sprawuje kontrolę prawidłowości wykonania zadania publicznego przez fundację, w tym wydatkowania przekazanej dotacji oraz środków, o których mowa w §8 ust. 5.

Kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu do czasu ustania obowiązku, o którym mowa w § 12 pkt 2 umowy, tj. czasu wyznaczonego do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją zadania.

W ramach kontroli zleceniodawca może badać dokumenty i inne nośniki, które mają lub mogą mieć znaczenie dla oceny prawidłowości wykonywania zadania publicznego. W §14 pkt 5 niniejszej umowy wskazano, że o wynikach kontroli zleceniodawca poinformuje

zleceniobiorcę, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przekaze mu wnioski i zalecenia mające na celu ich usunięcie.

Natomiast w ramach § 17-19 umowy określono przypadki: rozwiązania umowy za porozumieniem stron, odstąpienia od umowy przez zleceniobiorcę, przez rozwiązania umowy przez zleceniodawcę.

[akta kontroli str. 99, 179]

W związku z powyższym należy stwierdzić, że w umowie z organizacją pozarządową realizującą zadanie publiczne w 2018 r., jak i w 2019 r. zagwarantowano wszechstronne możliwości kontroli prawidłowości wykonywania zadań oraz określono zasady odpowiedzialności zleceniobiorcy za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zadań, a także za niewykonanie wniosków i zaleceń otrzymanych po kontroli.

Starosta mając na uwadze ustawowe umocowanie, wywiązał się z obowiązku, o którym mowa w art. 11 ust. 8 ustawy i w dniach od 10 do 30 września 2018 r. upoważniony zespół pracowników Starostwa Powiatowego w Iławie przeprowadził kontrolę zadania publicznego pn. „Prowadzenie dwóch punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, realizowanego przez Zaborskie Towarzystwo Naukowe z siedzibą w Brusach.

Wnioski i zalecenia z czynności kontrolnych zostały zawarte w protokole pokontrolnym, podpisanym i dostarczonym do Starostwa Powiatowego w Iławie w dniu 29 października 2018 r. Następnie stronie zostało przekazane wystąpienie pokontrolne. W wyniku analizy dokumentacji będącej w posiadaniu Zaborskiego Towarzystwa Naukowego nie stwierdzono uchybień mających wpływ na prawidłową realizację umowy.

[akta kontroli str. 423-445]

Do działalności jednostki kontrolowanej w powyższym zakresie nie wnosi się uwag, a zagadnienie ocenia się pozytywnie.

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

W związku z tym, że nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości i uchybień w kontrolowanym zakresie, odstępuje się od wydania zaleceń pokontrolnych.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Artur Chojecki
(dokument podpisany podpisem elektronicznym)